

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sânt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rându cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 29 Aprile.

Isvorul tuturor îngrigirilor pentru pacea europeană este cestiunea orientală, care mai aici, mai colea izbucnesce în flacări, și ține lumea în continuă iritațiune.

Cestiunea bulgară încă nu este regulată. Scirile cele mai contradicțioare circulează cu privire la regularea Bulgariei. Acuma se anunță capitularea regenții, de oarece piațele europene i-au denegat creditul, cassele statului sunt goale și nemulțămirea internă crește pe di ce merge. Paralel cu aceasta versiune, o altă scire anunță retragerea Rusiei, încât adecă ea este decisă să pună ad acta cestiunea bulgară, și să o lase pentru timpuri mai potrivite. La aceste două versiuni se adaugă a treia. Telegrammele din Sofia ne comunică adecă scirea, că cestiunea bulgară se apropie de rezolvire. Se vorbesce, că candidatura principelui de Nassau este pusă cu seriozitate, și că ea este spriginită din toate puterile de cătră principele de Bismarck.

Care dintre aceste versiuni are mai multă probabilitate, aceasta este secretul viitorului. Faptă este, că cestiunea bulgară ajunge din încurcală în încurcală și lumea nu scie, când va suna tunul, ca ultima ratio pentru descurcarea situațiunei încurcate.

Raportul dintre turci și greci încă nu este cel mai cordial. Am vădut în zilele acestea, că pe insula Creta a izbucnit o rescoală între creștini și turci, semn, că focul e ascuns în flacăra bogăția de materie esplosibilă, care este adunată în orient.

Despre senzaționalele revelațiuni din organul cancelariului din Berlin, revelațiuni, cari varsă o dramatică lumină asupra politicei noastre dela 1878, când cu ocuparea Bosniei și Herțegovinei, deocamdată luăm numai notiță. Organul principelui de Bismarck arată lucrurile în lumină nouă. Nu pe basa contractului internațional dela Berlin, nu în virtutea unui mandat european a purces Austro-Ungaria la ocuparea acestor provincii turcesci, ci în puterea contractului între principele Gortschakoff, cancelariul rusesc de atunci, și între contele Iuliu Andrassy, pe atunci ministru de externe al monarchiei noastre.

Aceasta e mēduva din revelațiunile eșite din cabinetul de externe din Berlin.

Deocamdată, după cum am diș, ne mărginim a constata aceste revelațiuni, până când vom auzi declarațiunile oficiale ale ministrului president, Coloman Tisza, la interpelațiunea, ce i s'a adresat în aceasta afacere de cătră deputatul dietal Irányi Daniel.

Cu mult mai grave sciri ne sosesc din vecinul regat sêrbesc. Se vorbesce adecă despre o eventuală schimbare în dinastie, și această schimbare o vor aduce la îndeplinire bărbai accesibili politicei rusesci, cari deocamdată stau la o parte, de când influența austro-ungară a paralisat ori ce acțiune a lor. Se vorbesce și se susține în mai multe diuare, că între rege și regină s'au slăbit legăturile de bărbat și muiere, că regina este hotărâtă a se despărți de bărbatul seu, și a-și petrece restul vieții în vėduvie. Se vorbesce, că regele încă voesce despărțirea, ca la cas de o eventuală schimbare în regență, regina să nu mai aibă nici un titlu la coroană.

Răceala între regină și rege se reduce la un complot urdit de Rusia prin partida lui Ristici. Se vorbesce, că se plănăază o detronare a actualei dinastii, și ridicarea pe tron a familiei Carageorgevici, spre care scop ginerelul principelui de Montenegro este în așteptare la granițele Sêrbiei.

Cât adevăr cuprind în sine aceste sciri senzaționale, viitorul va arēta.

Fapt este, că regina Sêrbiei a întreprins o lungă călătorie în Rusia. Această împregiurare dă oare-care verosimilitate scirilor senzaționale, de cari am luat notiță.

La cas de încurcală în Sêrbia, cea mai angagiată dintre puterile europene este monarhia noastră, care este amenințată a-și perde toată influența în

Sêrbia, cu toate jertfele aduse până acuma în interesele acestei influențe.

Oriental este deci isvorul încurcăturilor europene.

Revista politică.

De câte-va zile diuariul berlinez, „Nord. deut. Allg. Zeitg.“ organul principelui de Bismarck a purtat aprigă luptă îndreptată contra miturilor maghiare și contra multor foi oficioase rusesci, ba chiar contra unor foi germane.

Cât privește politica maghiară, respective pretenșioasa politică, ce o inaugurasă contele Andrassy „Nord. Allg. Zeit.“ o nimicesce cu totul și arată cu date absolut autentice, că nu contele Andrassy e inițiatorul congresului din Berlin, precum țin la aceasta morțis unile foi ca „Pester Lloyd“, și că nu Andrassy a fost, care prin iscusința sa ar fi adus mandatul dela congresul din Berlin, ca Austria să ocupe Bosnia și Herțegovina, ci că aceasta sunt numai neste visuri maghiare.

Congresul dela Berlin, dișe numita foaie, la constituit Germania cu învoirea Rusiei și aceasta s'a făcut în favorul Rusiei. Lucrurile le au arangiat Bismarck și Gortschakoff și mult timp au rēmas în taină planul lor. Ocupațiunea Bosniei și a Herțegovinei s'a făcut cu învoiala celor două puteri mari, cari joacă rol și au interes în orient și adecă între Austria și Rusia. Împăratul Alecsandru II și împăratul Francisc Iosif I plănuișe ocuparea Bosniei și a Herțegovinei încă înainte chiar de izbucnirea războiului ruso-român-turc și că de aceste plănuiți contele Andrassy încă nu scia nimic.

Pus pe un pedestal atât de dejositor fostul diplomat maghiar de cătră organul lui Bismarck, și neputend fi spriginit de ajuns Andrassy de oficioasele maghiare din capitala Ungariei, cari încă se amestecară în aceasta cestiune, „Nemzet“ aduce vesteră din Viena, că contele J. Andrassy se află în capitala monarchiei, unde a conferit mult timp cu ministrul de externe Kalnoky și că are de gând a cere autorisarea împăratului, pentru ca să răspundă organului lui Bismarck.

Polemica îndreptată contra oficioaselor rusesci de „Ndd. Allg. Zeit.“ are de scop a desvinovăți pe Germania, că ar fi jucat o politică orientală, de oare-ce ea n'are interes pentru o astfel de politică. Foaia guvernamentală se îndreaptă acum direct contra foilor rusesci și face responsabil pe principele rusesc Gortschakoff pentru toate relele întâmplăte în peninsula balcanică, neadmitend, că principele Bismarck ar fi căpușat de puțin culpabil; deoarece Germania n'a împedat nici când politica rusescă orientală. Remarcabilă este declarația acestui organ: că alianța austro-germană nu s'a încheiat, din cauză că după congresul din Berlin deveni pentru Germania un interes direct desvoltarea afacerilor orientale, ci era trebuință de susținerea cabinetului din Petersburg și de siguranța ambelor imperii; acum pentru Germania e tot una, că cine stăpâneșe Bosnia și Herțegovina. — Față de aceste invective „St. Petersburgskija Viedomosti“ răspunde pe scurt și lămurit: că ar privi de o mare îndejosire pentru Bismarck, dacă acest bărbat ar admite, că ar fi fost un secret pentru dēnsul, când bărbai de stat ruși au plănuit în Viena afacerile orientale; din contră, avend în vedere natura relațiunilor, cari domniau între cele trei puteri imperiale înainte de resbelul turcesc, nu-i cu putință ca Germania să nu fi vădut, cum se desvoltă lucrurile. „Novoje Wremja“ după ce combate invinuirile regimului german și după ce prive unor foi de dincolo de dincoace de Laita afirmă: *Rusia e acum pe deplin convinsă, că ecuilibrul s'a stricat în peninsula balcanică în defavorul Rusiei; acest ecilibru se poate ușor restabilă îndată, ce trupele austriace vor părăși aceste provincii. Turcia e gata d'a le recunoasce ca un stat independent, pentru care se va afla și un principe nu din Cassa de Hessa, și nici din cea habsburgică.*

Lucrul e enigmatic, de ce chiar acum se ventilează ast-fel de cestiuni, care erau date uitărei;

de ce organul principelui de Bismarck a suscitată cestiunea și a început o ast-fel de polemică aspră, nu cumva voesce bētrânul cancelariu să mai ațite oare cari neînțelegeri?!

Foile franceze aduc scirea despre momente nouă de neliniste. Astfel „Journal des Debats“, „Soleil“ „Matin“ vorbesce mereu despre o alianță franceso-rusă. Diuariul „Paris“ a răspândit scirea senzațională, că s'a format o strajnică coalițiune contra Germaniei și că Franca nu mai e singură, ea poate conta ori și când pe spriginul Rusiei. Foilor germane li-se împărtășesce din Franca, că Francisc Laur, om politic, îmbărbătează pe francesi și le spune, că Germania nici în privința militară și nici în privința financiară nu e pregătită de războiu: n'are bani, are puscii odată pedecă spre a nu izbucni războiul. — Cu toate acestea francesii sunt informați despre multe scăderi ale germanilor și foile germane așteaptă cu mare nerăbdare ca președintele consiliului, Goblet, care se află în Havre pentru deschiderea esposițiunei maritime, să rostească vre o vorbire, după care să-i cunoască vederile politice în situațiunea actuală.

Epistola dlui Alecsandru Mocsonyi,

despre care s'a făcut amintire în raportul despre conferința electorală națională din Nrul precedent, este următoarea:

Stimate dle Redactor!

Conferința națională din Timișoara a ales pentru conferința din Sibiu 10 reprezentanți, între aceștia 4 membri ai familiei mele. Cunoscute e stimaților membri ai conferinței, cari m'au distins pe mine resp. pe noi patru cu onorătoarea încredere, că noi de mai mult ca un deceniu le luăm parte activă la viața politică a patriei; cunoscute ne sunt și motivele, cari ne decid la o astfel de abstenență politică, — le-am arētat de repeți ori atât prin cercuri private, cât și în public; nu mai puțin cunoscut e st. membri ai conferinței, că aceste motive, durere, nici astăzi n'au început a fi decizițoare, — căci ele zac în neschimbata situațiune a noastră politică. Contrastul diametral între tendințele politice de stat, astăzi domnitoare, carea merge întru a crea un stat național-maghiar din Ungaria poliglotă, și între tendințele politice ale poporului român, cari tind a asigura individualitatea națională și a o valida ca un factor politic al Ungariei, precum și contrastul, carea consiste între ace, precăt de naturale tot atât de îndreptățite tendințe ale fiecărui popor cu conștiință de sine, și între nulificarea politică, a românilor din Ungaria și Transilvania, produsă prin regimul de astăzi în mod artificial — aceste două ponderoase contraste sunt, cari imprimă ominosul tip deplorabilei și nenaturalei situațiuni, în care se află astăzi națiunea română în această patrie. Fie-care român vede și simte, că națiunea sa este eschisă dela o participare conformă dreptului etern și importanții sale la binecuvântările vieții constituționale. Fie-care român a trebuit să facă dureroasa esperință, că națiunei sale în constituționala Ungarie o luptă serioasă, legală, parlamentară, pentru bunul ei drept și legitimele sale interese, — i-s'au făcut imposibil parte prin legi, parte prin aplicarea lor. Un popor de aproape trei milioane de suflete trebuie să se mulțamească a vedé, cum interesele sale naționale vitale se represintă prin 3 și trei deputați, între 450! adecă cam după un milion de popor un deputat național!

Un popor care, în butul împărțirii artificiale a cercurilor electorali, în circa 70—75 cercuri constituie majoritatea populațiunei, trebuie să se mulțamească a vedé, cum reprezentanții delegați ai alegătorilor români în adunarea lor generală — ca și până acum — așa și de astăzi vor fi în preseara mării lupte electorale, în mijlocul unei situațiuni critice, ce amenință interesele vitale ale națiunei, cu inima sângerândă, dar cu brațele încrucisate, a constata în fața țerei și a Europei artificiala nulificare politică a poporului al doilea, după a sa importanță, între popoarele regnicolare ale coroanei St. Stefan, și prin urmare a pronunța formalmente pasi-

vitarea impusă națiunii, a renunța la o luptă electorală fără efect. Conferința din Sibiu de sigur nu va lipsi nici la această ocaziune a fine strîns cu îndatinata unanimitate la acele postulate naționale, cari se recer pentru libera validitate politică individualității naționale a românilor din Ungaria și Transilvania, și earăși va enunța în mod solemn conclusele sale corespunzătoare. Însă asta este tot ce ea astăzi poate să facă; asta este una din cele puține libertăți constituționale, de cari și poporul român până acu a putut, și voim să sperăm, că și de astădată va putea face un us neconturbat. Între astfel de împrejurări, credem că, am făcut tot, ce ați putem, dacă dechiarăm mai dinainte că: adheram fără rezervă la conclusele preveșibile ale conferinței din Sibiu. Așa pricepînd lucrul, credem, că nu vom greși, dacă în actul de alegere al conferinței din Timișoara nu privim atât un mandat pentru conferința din Sibiu, cât mai vîrtos o noaună dovadă a acelei încredere, de care familia mea din partea poporului român al comitatului Timișiu totdeauna s'a bucurat și de carea totdeauna cu mândrie se poate fâli. Permite-mi deci stimat dle redactor, că, după toate acestea, să esprim în preșuitul DTale organ, atât în numele meu cât și în numele celorlalți trei membri ai familiei mele, mulțumita noastră adînc simțită românilor timișani și să-i rog totodată a fi încredințați; că îndată ce va fi sosit momentul pentru o serioasă acțiune politico-națională — ce poate că se va întempla mai curînd de cât o cred unii — fie-care dintre noi va sta la postul seu.

Primesce Dle, încredințarea distinsiei mele stime
Budapesta, 5 Maiu, 1887.

Alecsandru Mocsonyi.

Sinodul archidiececan.

Sedința a VIII-a ținută la 19 Aprilie.

Sedința se deschide la 11 oare a. m.

Se cetesce protocolul ședinții premergătoare și se autentică.

Se prezintă: cererile deputaților Ales. Tordășan și R. Pațiu pentru concediu pe restul din această sesiune din cauza agendelor oficioase urgente.

Dep. Ioan cav. de Pușcariu face următoarea propunere:

De oarece din desbaterea asupra fondurilor archidiececane s'a observat, că schimbările în averea acelora, precum sunt cumpărarea de realități, convertirile hârtiilor de valoare și alte asemenea operațiuni până acuma s'au efectuit numai prin senatul episcopesc, ca oficiu de asigurare, și totodată ca oficiu de cassă, și de aceea constatîndu-se necesitatea unei controle mai riguroase în privința atăror afaceri, — Veneratul sinod să binevoiască a decide, ca conclusele în privința astorfeliu de schimbări esențiale în averea fondurilor archidiececane, pe viitoriu să se aducă în plenul consistoriului archidiececan, lăsându-se numai executarea lor la competența senatului episcopesc.

Se predă comisiunii organizatoare.

Dep. P. Cosma cu provocare la §-ul 8 din regulamentul pentru afacerile interne, face propunerea: ca biroul să raporteze imediat despre acei deputați, cari fără concediu absentează preste 5 zile delat sinod.

Dep. I. cav. de Pușcariu, face contra propunere, ca să vină biroul cu acest raport într'una din ședințele procsime.

Se primesce.

La ordinea zilei se pune raportul comisiunii școlare, care prin raportorul seu dep. Ioan Popea, referă asupra raportului general al consistoriului archidiececan, ca senat școlariu, și propune: ca acest raport fiind împărțit între membrii sinodali să se privească de cetit și să se primească de basă la desbaterea specială.

Se primesce, și acest raport se aclude la protocol.

Întrînd în desbaterea specială a acestui raport, partea generală comisiunea propune: a se lua spre știință cu aceea, că consistoriul se însărcinează a se îngriji ca scoalele noastre să fie provădute cu mapă corespunzătoare, a căror lipsă este adînc simțită, ear despre manualele necensurate încă, se raporteze la procsima sesiune.

Se primesce.

Partea despre scoalele medii comisiunea propune a se lua spre știință cu aceea, că la gimnaziul din Brad, să se arate cauzele decrescenței elevilor.

Se primesce.

Relativ la partea raportului despre secțiunea pedagogică comisiunea propune: a se lua spre știință introducerea igieniei.

Se primesce, cu aceea, că de-oare-ce aceasta afacere a ramas nedecisă în sesiunea sinodului din anul trecut, consistoriul la procsimul sinod se facă propunerile, ce le va crede de lipsă în aceasta privință.

În ce privește partea din raport despre scoalele populare, comisiunea propune: a se lua spre știință pe lângă următoarele observări: consisto-

riul să stăruiască și mai departe cu toată energia pentru înființarea de scoale în comunele, unde acelea lipsesc, comunelor serace să le vină într'ajutoriu cu ajutoare din fondurile archidiececane, să arete la frecuența scoalelor și cifrele din anul premers, și să stăruiască pentru o mai bună cultivare a grădinelor de pomărit și mai bună întocmire a gimnasticeii, cari se vîd a fi în parte foarte mare neglese.

Referitoriul la cultivarea grădinelor de pomărit se desvoaltă o discuțiune animată.

Deputatul A. Nicoară se vede îndemnat a face propunerea următoare:

Consistoriul archidiececan se îndrumă, ca între marginile bugetului viitoriu, sau din alte mijloace să ne pună în evidență premiarea învățătorilor și parochilor, cari escelează în cultivarea grădinelor de pomărit.

Deputatul I. de Preda, arătînd foloasele cele mari, ce rezultă din pomărit, și provocîndu-se la popoarele conlocuitoare, cari ne pot servi de model în aceasta privință, nu numai că consimte cu propunerea dep. A. Nicoară, dar ar fi fost și mai bine dacă o atare propunere se făcea în mod de sine-stătătoare, nu așa incidental, și să fie fost dată vre-unei comisiuni spre studiere, dar dacă s'a făcut acum la acest loc, dînsul încă o spriginesce, și o recomandă spre primire aceasta propunere.

Deputatul Dr. Ilarion Pușcariu arată, că învățătorii are obligăminte generali pentru toate studiile de învățămînt între cari se cuprinde și pomăritul și astfel nici unul nu se poate sprigini în contul celualalt, și când e vorba de remunerare atunci trebuie ca toate împregiurările să se ia în considerare, dar abstrăgînd dela aceasta împregiurare ne lipsesc și mijloacele, ca pentru atari studii să se dea remunerațiuni separate, sunt ele alte lipse cu mult mai înteițoare de acoperit, pentru aceea e în contra propunerii deputatului Nicoară, și primesce propunerea comisiunii.

Presidiul încă asigură, că la remunerarea învățătorilor — așa încât aceasta ne permit modestele mijloace, de cari dispunem — se iau în considerare toate împregiurările, și astfel și pe cultivarea grădinelor de pomărit se pune pondul cuvenit.

Deputatul P. Cosma încă recunoaște însemnătatea și folosul pomăritului, dar ca să ia avîntul și desvoltarea, ce o are la popoarele conlocuitoare spre aceasta nu e de ajuns scoala, spre acest scop se recere, ca să se înființeze reuniuni de agricultură, cum fac și alte popoară, și aceste să dea impulsul recerut în aceasta direcțiune, sau ca parochii să desvoalte mai multă activitate în aceasta privință.

Punîndu-se la vot propunerea dep. Nicoară, cade și se primesce a comisiunii.

Deputatul R. Crainic, în privința rapoartelor despre catichisarea adulților observă, că acelea sunt lipsite de ori ce basă reală, pentru că e convins, că cei mai mulți protopopi raportează în faptă despre catichisarea din scoala de repetiție, de oare ce catichisarea adulților de mult a încetat, și dacă scoala de repetiție se ține regulat, apoi aceasta e și de prisos.

Presidiul observă, că aceasta cestiune se află sub studiere la consistoriu, și crede, că nu se va mai amâna mult, și și aceasta afacere se va regula într'o formă concretă.

Tot comisiunea școlară referă prin raportorul I. Popea:

a) asupra raportului consistorial despre censurarea „Geografie” pentru scoalele medii de D. Făgărășan și S. Moldovan;

b) asupra raportului consistorial despre censurarea „Geografie” pentru scoalele populare de D. Făgărășan și S. Moldovan;

c) asupra raportului consistorial despre censurarea manualului: „Curs practic pentru învățarea limbii maghiare” de I. Müller;

d) asupra raportului consistorial despre censurarea cărții: „Carte de cetire maghiară” de Dr. I. Crișan și Nicolau Putnok.

Toate sunt rezolvite prin concludul referitoriului la aceste obiecte din raportul general al consistoriului archidiececan;

e) asupra raportului consistorial, prin care se transpune concludul congresual referitoriului la înființarea unei preparandii de învățătoare pentru întreaga metropolie.

Fiindcă sinodul deja s'a ocupat cu aceasta cestiune în mai multe rînduri, comisiunea propune: consistoriul să însărcinează să satisfacă concludul sinodale, arătînd mijloacele, din cari s'ar putea forma un fond, și din care s'ar putea susține o atare preparandie.

Presidiul observă, că nu are nimic în contra acestei propuneri, ar vrea să scie numai, dacă e de lipsă un astfel de institut, respective dacă am avea unde aplica pe învățătoare.

Se primesce propunerea comisiunii.

f) asupra raportului consistorial referitoriu la fondul de pensii învățătoare, comisiunea propune a se lua la cunoștință starea lucrului și consistoriul se însărcinează a ține în evidență aceasta cestiune.

Se primesce.

Fiind timpul înaintat, ședința se încheie la 1 oară d. m. anunțându-se cea procsimă pe mâne la 9 oare a. m.

La ordinea zilei se vor pune rapoartele comisiunilor.

Nr. 2095 Scol 1887.

Venerabil sinod archidiececan!

Consistoriul archidiececan, ca senat școlariu, are onoare a da despre agendele sale în decursul anului 1886 următorul

Raport general.

Partea generală.

Atențiunea consistoriului archidiececan a fost îndreptată mai cu seamă în două direcțiuni; să consolideze scoalele noastre confesionale prin sistemizarea de salarii corespunzătoare și prin aplicarea de învățători cu calificățiune pe deoparte, ear pe de altă parte să le apere de eventualele atacuri îndreptate contra lor.

În partea primă nisuițele consistoriului au stat în fața tristei realități, și ele numai în măsură mică s'au putut realiza. Basat pe normele statorite de sinoadele archidiececane din anii premergători, consistoriul a pus la cale regulata funcționare a organelor din parochie, chemate a afla mijloacele pentru asigurarea scoalelor noastre confesionale. Sărăcia cea mare, moștenită din vitrigitatea timpurilor trecute, și în unele părți și îndărătnicia, provenită din nesciință, au adus cu sine, că în mare parte consistoriului archidiececan nu i-a succes a esopora sistemizarea salariilor învățătoare nici până la minimul provădut în § 78 al regulamentul congresual din 1878. Paralel cu nesuficienta sistemizare a salariilor a mers și aplicarea de învățători cu calificățiune. Din 268 de scoale, la cari cu începutul anului școlariu 1886/7 s'au făcut instituire de învățători, abia 42 instituire s'au făcut definitiv, ear 226 numai în mod provisoriu pentru anul școlariu curent, și aceasta în partea cea mai mare în lipsa de candidați cu calificățiune.

Consistoriul archidiececan este de firma speranță, că regulata funcționare a organelor de parochie, și progresiva surescență de învățători, cu care ne prevede din an în an institutul nostru pedagogic, vor avea de rezultat delăturarea cu încetul a amintitelor neajunsuri, de cari pătinesc scoalele noastre confesionale.

În ce privește ordinațiunea Escelenței Sale a dlui ministru de culte și de instrucțiune publică, dto 28 Maiu 1885 Nr. 20.301 privitoare la executarea articolului de lege XVIII din 1879, Venerabilul sinod archidiececan prin concludul Nr. 42, luat în ședința a III-a la 23 Aprilie (5 Maiu) din sesiunea ordinară a anului 1886, a decis a se îndruma consistoriul archidiececan să facă o reprezentațiune la guvernul țerei, cerînd revocarea acestei ordinațiuni, ear dacă reprezentațiunea ar rămîne fără rezultatul dorit, să facă asemenea reprezentațiune și la legislațiunea țerei.

Nu mult după încheierea sesiunii sinodale din anul trecut, și anume la 8/20 Iuniu 1886, s'a întrunit în sesiune ordinară congresul nostru național-bisericesc. Supunîndu-se deliberării congresului și cestiunea aceasta, de interes pentru întreaga noastră metropolie, acesta a luat concludul a se însărcina consistoriul metropolitan cu facerea unei reprezentațiuni la guvernul țerei, în care să se ceară revocarea ordinațiunii ministeriale. Consistoriul archidiececan avînd în vedere pașii luați în această privință de congresul nostru național-bisericesc, a fost până acuma în așteptare după rezultatul măsurilor decretate de congres.

Aceste momente am aflat de bine a le atinge pe scurt în partea generală a raportului nostru, pentru că ele sunt apte a caracteriza mai bine situațiunea nefavorabilă, în care se află încă scoalele noastre confesionale, și Venerabilului sinod archidiececan i-se dă ocaziune de a se pronunța asupra măsurilor luate de consistoriu pentru delăturarea neajunsurilor.

Escelența Sa domnul ministru de culte și instrucțiune publică, cu emisul din 5 Iuliu 1886 Nr. 21,596, a comunicat consistoriului, că a oprit din usul scoalelor următoarele cărți și aparate de învățămînt:

1. Istoria universală, ales istoria națiunii românesci, de Dr. Georgiu Popa, tipărită în Arad, ediția III cu literile tipografiei diecesane.

2. Geografia Ungariei și elemente din geografia generală, edată în Brașov, de Dr. Nicolau Pop și tipărită la Götting, la anul 1885.

3. Introducere în geografie, de Ioan Tuducescu, tipărită în tipografia lui Réthy, 1881.

4. Mapa Ungariei, Voivodinei sîrbesci, Banatului temeșan, Ardealului, Croației, Slavoniei și a graniței militare de Thot A. F. edată în Arad.

5. Schulwandkarte von Europa de Holler L.

Cu datul 24 Iuliu, 1886, Nr. 3827 consistoriul a notificat oficiilor protopresbiterale acest emis ministerial și le-a îndatorat a îngriji ca la scoalele noastre să nu se mai folosească aceste manuale respective aparate de învățămînt.

Totodată consistoriul arhidiececan, folosindu-se de această ocaziune, a îndrumat organele subalterne bisericești, ca în scoalele noastre confesionale să permită numai folosirea acelor cărți și aparate de învățământ, cari sunt censurate și aprobate prin sinodul arhidiececan conform § 122, punct 2 din statutul organic.

În necs cu aceasta avem onoare a aduce la cunoștința Venerabilului sinod arhidiececan, că în privința cărților oprite de guvernul țerei, consistoriul metropolitan pe baza concludului congresual Nr. 194, dela 14/26 Octombrie, 1878 a făcut o reprezentațiune către dl ministru de culte și instrucțiune publică, însă fără rezultat, căci Escelenția Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică dto 16 Decembrie 1885, Nr. 33,189, arată, că nu are motive, de a se abate dela modul opririi de până acuma, declară însă, că este gata a comunica cu autorii toate obiecțiunile contra cărților oprite, dacă în scris o vor cere acestea.

La raportul consistoriului metropolitan în această cestiune congresul nostru național-bisericec prin concludul Nr. 81 din ședința a VI dela 13/25 Iunie, 1886, luând cu regret la cunoștință starea lucrului, a însărcinat pe consistoriul metropolitan, ca la timp oportun să revină asupra cauzei.

Încunoscînt despre acest conclud prin literile consistoriului metropolitan dto 25 August 1886 Nr. 224 Metrop. consistoriul arhidiececan și-a rezervat, ca din cas în cas să notifice autorilor de cărți oprite aceste dispozițiuni ministeriale.

În decursul anului au intrat la consistoriul arhidiececan ca cărți de școală următoarele opuri:

1. Geografia pentru scoalele medii, de Dionisiu Făgărășan și Silvestru Moldovan.
2. Geografia pentru scoalele populare, de Dionisiu Făgărășan și Silvestru Moldovan.
3. Curs practic pentru învățarea fundamentală a limbii maghiare pentru scoale și privați, de Ioan Müller.
4. Carte de cetire maghiară de Dr. Ioan Crișan și Nicolau Putnoky.
5. Gramatica limbii românești, sintaxă, etimologie, fonetică, stil, de Ioan Dariu, cursul I manual pentru anul al treilea de școală. Brașov 1886
6. Economia câmpului și grădinaritul pentru scoalele populare, de Georgiu Moian. Brașov, 1886.
7. Manual de stupărit, de Ioan Costin.

Dintre acestea s'au censurat și prin esibite separate se recomandă Venerabilului sinod spre aprobare în sensul § 122 punct 2 din statutul organic următoarele:

1. Geografia pentru scoalele medii, de Dionisiu Făgărășan și Silvestru Moldovan.
2. Geografia pentru scoalele populare de Dionisiu Făgărășan și Silvestru Moldovan.
3. Carte de cetire din limba maghiară de Dr. Ioan Crișan și Nicolau Putnoky.
4. Curs practic pentru învățarea fundamentală a limbii maghiare, de Ioan Müller; ear opurile
 - a) Economia câmpului și grădinaritul pentru scoalele populare, de Georgiu Moian;
 - b) Manual de stupărit, de Ioan Costin, se află încă spre censurare la comisiunile esmise de consistoriul arhidiececan.

Opul amintit sub Nr. 5 „Gramatica limbii românești, sintaxă, etimologie, fonetică, stil, de Ioan Dariu“, intrat la consistoriu în anul 1886, apoi „Compendiu de Geografia universală, prelucrat în usul scoalelor medii și al preparandilor de Teodor Ciontea, Arad, 1884“ și „Manual pentru studiul religiunii, pe seama scoalelor populare de Ioan German“, intrate la consistoriu în anii precedenți, censurându-se și aflându-se defectuoase, s'au remis autorilor dimpreună cu opiniunea consistoriului spre a fi prelucrate, eventual delăturate defectele.

În celelalte însemnăm, că senatul școlariu în decursul anului a ținut 47 ședințe, între cari 40 ordinare și 7 extraordinare.

Numărul pieselor date în resortul senatului școlariu în anul 1886 au fost 2360, dintre cari 2354 rezolvite și 2 nerzolvite. (Va urma.)

Serbarea sântirii bisericești metropolitane din Iași.

După cum se împertășese prin o telegramă trimisă „V. Naționale“ aceasta serbare a fost de tot splendidă. Din toate părțile țării s'a adunat lumea ca să asiste la acest act mareț. Maj. Sa regele a fost primit solemn. Populațiunea pătunsă de aceasta sərbătoare pompoasă a luat parte prin manifestațiuni grandioase. Orașul a fost splendid împodobit cu drapele, și flori. Ceremonia religioasă a oficiat-o Metropolitul Moldovei asistat de 11 arhierii. După sântirea bisericești Maj. Sa regele, încunjurat de tot clerul, de ministrii, de casa civilă și militară a rostit de pe treptele bisericești o cuvântare, care a însuflețit la gradul cel mai înalt pe poporul ce umplea curtea metropolitană. După mulțumirea, ce i-s'a făcut din partea ministrului de culte și din partea primariului Iașilor a urmat defilarea scoalelor și a trupelor.

În cele următoare, tot după „Voința Națională“ publicăm, atât cuvântarea regelui, cât și a ministrului de culte D. Sturdza.

Discursul

Majestății Sale regelui.

„Un semi-secol biserica metropolitană a vechei capitale a Moldovei a rămas o măreață ruină, un corp fără suflet. Părăsită și sguduită până în temeiile sale, se înalța deasupra Iașului această însemnată clădire, având ușile sale închise. Vântul și ploaia pătrundeau prin crepăturile ei și numai sunetele clopotelor dela bisericuța din față, chemând la slujba Dumnească, găsia în boltele deșerte ale acestor ziduri un sunet mângâietor ca șoapte tainice, prevestind, că opera începută a fericitului întru pomenire mitropolit Veniamin nu va peri.

Faptele bune sunt tot deauna răsplătite și poporul român nu uită pe aceia, cari au lucrat și luptat pentru biserică și patrie.

Datorim acestui simțământ marinimos, că monumentele noastre religioase și istorice sunt treptat restabile și că, după 50 de ani de îngăduire, răsare aci din ziduri surpate un sfânt locaș vrednic de vechiul scaun arhiepiscopal al Moldovei și Sucevei.

Salut dar cu cea mai vie mulțumire această fericită zi, această frumoasă serbare și pe voi toți, cari ați alergat din toate unghiurile țerei spre a împărtăși bucuria Mea, fiind că o dorință adânc simțită a inimei Mele este ați un fapt îndeplinit, mândru pot fi, că sub Domnia Mea s'a redeschis bine credincioșilor această Mitropolie, târnoșită fiind tocmai în vremea, când strigarea de veselie „Hristos a înviat“ resună încă în toată lumea creștină.

„Adevărat a înviat“ și a intrat în casa sa! ridicată și reînființată în toată strălucirea în a doua a Mea capitală, care a depus pe altarul patriei ca darul cel mai scump, coroana lui Stefan spre a fi contopită cu aceea a lui Mihaiu, refăurită de oțel pe câmpul de luptă, întemeind și statornicind astfel pentru timpuri vecinice unirea și tăria, neatârănarea și regatul României.

Ca o comoară neperitoare trebuie să păstrăm aceste mari isbânți dobândite prin prudență și jertfe, prin vitejia armatei, fiind că ele sntt razământul nostru cel mai puternic în împregiurări grele, moscenirea cea mai prețioasă pentru generațiile viitoare.

Cerul, care a luat iubita noastră țeară în înaltul Seu scut, va binecuvânta opera și va asculta rugile noastre, pe care le îndreptăm neîncetat Regina și Eu către A Tot Puternicul pentru fericirea dragului Nostru popor.

După ce M. S. regele a terminat această cuvântare, întreruptă foarte des de strigătele și urările entusiaste ale unei mulțimi imense, dl D. Sturdza, ministru cultelor, rosti următorul discurs în aplauzele unanime ale publicului:

Discursul

domnului ministru D. Sturdza.

„Sire!

Se împlinesc 30 de ani, de când românii de dincoace și de dincolo de Milcov s'au ridicat ca un singur om, ca să răspundă, la întrebarea, ce le adresa Europa: „Ce vreți?“ Toată suflarea românească înțelese atunci, că mâna providenții este întinsă peste acest pământ și un freamăt coprinse întreg poporul dela o margine a țerei până la cealaltă; se părea, că umbrele marelui împărat Traian și a tuturor eroilor, cari au lucrat și s'au jertfit pentru neamul românesc apăruse printre noi a ne îmbărbăta la fapte nouă și mari.

Neted și limpede, clar și categoric fu răspunsul, ce am dat Europei, când i-am spus, ce suntem, ce am suferit, ce vrem. Acel răspuns era eșit din rostul unei origini nobile și puternice, era espresiunea voinții unei națiuni vii, hotărâte de a pune în lucrare, ceea ce voia.

Atunci și credința depusă în luptele, ce se desfășurară isbuti mai presus de așteptările tuturor. Bine-cuvântarea cerului s'a revărsat peste noi și e providențial, că serbăm ați îndeplinirea a 3 deceni a memorabilului an 1857 prin imne de recunoștință înălțate către a-tot-puternicul D-zeu, la sfințirea acestei mărețe catedrale a vechei și venerabile metropolii a Moldovei, că serbăm această aniversare a renascerei neamului nostru în această veche cetate, care a luptat ca conducătoare a tuturor cu un patriotism admirabil și cu o abnegațiune rară pentru realizarea visului de aur al multor și multor generațiuni.

Încunjurat de popor și armată ați venit, Sire, ca în timpul de glorie și de mărire a patriei să dați mulțumită cerului, că ne-a ocrotit miraculos prin grelele încercări, ce am străbătut, că ne-a ridicat sus, că ne-a constituit puternic și că ne-a ajutat să ridicăm această măreață biserică, fondată de piosul Metropolit, al cărui nume se pronunță și ați pretutindenți cu iubire și cu venerațiune. Jumătate de secol au stat ruinile ei dinaintea noastră ca semne ale neputinții, în care trăiam, căci nu simțiam în noi puterea de a termina clădirea începută. Ceace era însă cu neputință înainte ca Majestatea Voastră să înalțe falnic steagul regatului român a fost ușor după ce ne-ai condus cu înțelepciune și virtute, cu vitejie și prevedere, ca să scim, să vedem și să pipăim, că România în fine ne aparține nouă și urmașilor noștri, că suntem în stare, când pericolul va sosi, să o apărăm cu pepturile și inimile noastre.

Sire!

Credincioși Ți suntem, căci ai avut și ai mare credință în noi, credincioși Ți suntem, căci ții în mâna inimoasă drapelul onoarei și al viitoriului patriei.

Mulțumind A Tot Puternicului, că a înălțat și a întărit țara aceasta, ridicăm cu toții rugi ferbinți spre cer, ca să ocrotească pe Majestatea Voastră piosul, înțeleptul și viteazul nostru rege, pe buna și virtuoasa, blânda și geniala noastră regină și pe dinastia fondată de Majestatea Voastră!

Trăiască MM. LL. regele și regina!

Trăiască România!

Varietăți.

* Maj. Sa regele a dăruit prea grațios din șatula sa proprie pre seama celor păgubiți prin foc din comuna Ciugud 1000 fl. v. a.

* Maj. Sa împărăteasa va părăsi băile Herculane în 13 a luni lui Maiu st. n. pentru a reîntoarce visita pērechei regale române. Maj. Sa va pleca seara la 7 oare cu tren separat dela Mehadia, va trece pela Craiova, Pitesti, Ploesci la Sinaia, unde va sosi dimineața. Spre întēmpinare vor sosi în Sinaia afară de pērechea regala română o mulțime de membrii ai aristocrației înalte Bucurescene. Regina Elisabeta va locui în vila „Peșului“ situată în „valea-peșului“, încunjurată de păduri și d'asupra căreia și ridică măiestos vârful seu „Buceciul.“ Petrecerea reginei va ținē, după cum e plănuită, trei zile, ear apoi se va reîntoarce dela Sinaia cu un tren separat al Curții prin Predeal, Oradea mare, și Buda-Pesta la Viena.

* Archiducele Albrecht a sosit în 8 Maiu la Oradea-mare pentru de a inspicia trupa armată de acolo. La gară a fost întimpinat de un public numeros mai ales din clasa mai înaltă. Din Oradea-mare se vorbesce, că va merge la Timișoara.

* Dr Aurel Halic, promovat de doctor în științele medicale în 26 Februarie st. n., noul medic ales în Paulis com. Arad, fiul preotului din Barza com. Arad: Zacharie Halic, și-a serbat fidanțarea în Budapesta la 8 Maiu st. n. cu Doamna vėduva Rosiescu născ. Nathalia Bogdan, fiica fericitului Vicentiu Bogdan, fost deputat dietal și avocat.

(În v i t a r e.) Toți acei cari vor se ia parte se consideră prin aceasta invitați la „Maialul“ — pe care corpi învățătorești, cu tinerimea școlară, dela școala capitală gr. or. din Poiana ppresb. Miercurii 1 vor serba, Duminecă la 3/17 Maiu, 1887 în bėrcul numit „la Staule.“ Începutul se va face cu esecutarea unui program de cuprins memorial și desfătătoriu și a-nume la oarele 1. p. m.

În cas dacă timpul ar fi nefavorabil, ținerea maialului se va amana pe Dumineca următoare.

Întrearea în familie: 30 cr; de persoană: 20 cr. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară din loc.

Cu profundă stimă,

Emanuil Beșa.

(Fapte patriotice.) Ministrul ung. de culte și instrucțiune publică a încunoscîntat pe inspectorii de scoale, ca să fie cu mare atențiune și se oprească sub grea răspundere întrebuițarea în scoale a cărților: „Noțiuni de Istoria Românilor“ de Florentin; „Mapa Europei“ de C. N. Remniceanu; edată de Georgiu Ivanid în Bucuresci; apoi „Bilder aus der serbischen Geschichte“ edată în Panciova (1885) și „Die Erde, auf der wir leben.“

(Duel.) În capitala Ungariei duelurile sunt la ordinea zilei și cad jertfă mulți oameni. Astfel s'a întēplat și în zilele trecute. Doi tineri universitari: Ludovic Szabó și Ernest Veidlich încă au încercat a-și tăia firul vieții prin duel și încercarea a reușit. Ernest Veidlich a picat mort. Lung le mai e timpul unor universitari!

(Principiile împăratului Iosif II asupra duelului.) Împăratul Iosif II al Austriei a adresat odată următoarea scrisoare către unul din generalii sei: „Domnule general! Trimete imediat în arest pe comitele de K. și pe căpitanul W. Comitele e violent și preocupat de noțiuni false de onoare; căpitanul e un vechiu rēsboinic, care vrea să resoalve ori-ce cauză cu spada sau cu pistolul. Eu însă nu vreau și nu sufer duel în armata mea; desprețuesc principiile acelora, care caută să-i justifice și care străpung cu sânge rece pe adversarul lor. Stimez mult pe ofițeri, care se espun cu bravură ori căru pericol dușman și arată curagiu, inimă și energie în ori-ce cas, în defensivă și ofensivă; nepăsarea, ce o arată în asemeni ocațiuni față cu moartea, servește patriei și onoarei lor. Dar dacă între ei sunt bărbați, care sunt gata să sacrifice tot rēsbunării și urei contra dușmanilor lor, atunci eu îi desprețuesc. Eu consider pe un asemenea om, că nu

e mai bun decat un gladiator roman. — Institue un tribunal militar, care se judece pe cei doi ofiteri; se cerceteze obiectul certeii cu acea imparțialitate, pe care o cer dela ori-ce judecător. Care din ei va fi vinovat, acela se fie victima sortii sale și a legilor. Un asemenea obicei barbar, demn de veacul lui Tamerlan și Baiazed și care a avut adeseori efecte așa de triste pentru unele familii, voesc să fie suprimat și pedepsit, chiar de a-și perde jumătate din ofiterii mei. Tot mai sunt oameni, cari intrunesc caracter de vitejie cu acela al unui supus bun; și acesta poate fi numai acela, care venerează legile statului și religiunea.

* (Bibliografic.) „Transilvania“ Nr. 9—10 a apărut cu următorii cuprins:

„Reuniunea femeilor române din Sibiu.“ — „Necrologul răposatului Marin Mihailescu profesor la scoala centrală de fete.“ — „Academia română, raportul dlui secretariu general D. A. Sturdza asupra lucrărilor sesiunii generale din 1887.“ — „Pericope scurte din opul istoric intitulat: Luptele românilor în resbelul din 1877. De T. C. Văcărescu colonel în rezerva armatei.“ — „Higiena përlui.“ — „Procese verbale ale comitetului asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luate în ședințele dela 8 și 11 Aprilie.“ — „Imn și Odă dedicate Preasânției Sale Părintelui episcop al Caransebeșului Ioan Popasu la jubileul seu sacerdotal de 50 de ani, 9 Martie 1887. De Zacharia Boiu jun. (Musica de G. Dima).“ — „Scoala superioară de fete din Sibiu, colecte. (Continuare din Nr. 5—6.“

— „Romaenische Revue“ revistă politică-literară, ce apare în Resicza sub redacțiunea Drului Corneliu Diaconovich, cu abonamentul pentru Austro-Ungaria 8 fl., ear pentru streinătate 25 franci sau 20 mărci pe un an: în numărul de pe luna lui Aprilie conține: „Ioan Popasu (Mit Portrait).“ — „Das Renegatenthum in Ungarn.“ — „Rundschau“ (Die magyarischen Gelehrten-Gesellschaften. — Aus dem Königreiche Romänien. — Die magyarische nationale Idee.) — „Nestor der Russ. Chroniker und seine Wolothen.“ Eine ethnographische Untersuchung von Simeon Mangiuca. — „Des Zigeuners Schaf.“ Aus dem römänischen nacherzählt von M. Hârsu. — „Aus dem Buch der Liebe.“ Von Heinrich und Iulius Hart; 1. Des Popen Tochter (Von D. Bolintineanu, deutsch v. Spuller. 2. Liebeslied, von M. Eminescu deutsch v. Mite Kremnitz.) — „Rudolf Bergner. Literatur und Kunst.“ „Documente zur Geschichte der Romänen,“ 1195—1345, von N. Densuşian.

„Revistă nouă.“ În Bârlad a apărut de curând sub redacțiunea unui comitet compus din membrii: S. M. Haliță prim-redactor, S. Constantinescu R., Gh. Ghibănescu, Gavr. Onişor, V. S. Diaconescu și I. Apostolescu, o revistă nouă pentru educațiune și instrucțiune intitulată: „George Lazar.“ Foaia va eși odată pe lună și are drept program: susținerea scoalei, și contribuirea la progresul ei în direcțiunea indicată de George Lazar, cu al cărui nume e și intitulată revista. De recomandat este această foaie mai ales pentru corpul didactic, pe care mai de aproape îl interesează materialul, ce va apăre pe paginile ei precum: materiile didactice, metodele de predare ale diverselor obiecte de învățământ, reformele, ce se fac în alte state pe terenul scoalei, cu un cuvânt tot ceea-ce privește instrucțiunea, precum și educațiunea. Abonamentul pe un an este 8 lei; pentru elevii scoalelor normale 4 lei; ear pentru Austro-Ungaria 3 fl.

Nr. I. din 15 April cuprinde: „Cătră cetitori“ de Redacțiune. „Necesitatea înființării unei școli secundare de fete în Bârlad“ de Gh. Ghibănescu. „Tăranul și boerul român față cu politica rusească în secl. XVIII.“ de G. Constantinescu R. — „Metodul și învățământul intuitiv“ de E. Apostolescu. „Buletin pedagogic.“ „Bibliografie.“

Loc deschis. *)

Cetatea de baltă, 1 Maiu, 1887.

Motto: „Un potop de cuvinte într'un pustiu de idei.“ Voltaire.

Stimate Dle redactor! Nu pentru prima oară se ocupa „Gazeta Transilvaniei“ de modesta mea persoană.

Ce e mai remarcabil însă în Nro. 74 din 3/15 Aprilie a. c., îmi sacrifică cu poftă un articol de fond.

O onoare aceasta, pe care nu o vor putea avea nici când unii din Marii corespondenți de falsități și calomnii de pe malurile Tărnavei mici ai „Gazetei Transilvaniei.“

*) Pentru cele publicate sub această rubrică redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Pagubă că întreg articolul de fond, amintit e „un potop de cuvinte într'un pustiu de idei.“

„Așa de bine prospiciă“ dice unul dintre spectatori — se scrie în acel articol, și după aceea totuși scie articolul numit, ce am vorbit eu la groful la masă și la mine în casă, deși spectatoriul ca atare nu a putut fi prezent în toate locurile.

Nu e asta calumnie și articolul numit: „Un potop de cuvinte într'un pustiu de idei?“

Ori și ce om cu cât de puțină logică va vedé, că spectatoriul respectiv ca atare și-a dat singur „Testimonium paupertatis,“ de nu cumva corespondentul spectator, fiind numai un înșelătoriu a voit a se ascunde după perdea, căci ar fi unul din cei ce au fost la masa grofului, în care cas spectatoriul e fără caracter.

În ori ce cas cu spectatoriul am isprăvit-o; se presupunem pentru un moment, că corespondentul a fost unul din cei ce a participat la masa grofului, însă eu am venit singur acasă, respective până la casa lui Nichita Tătar cu fostul prefect în 1848, V. M., ear de acolo singur, prin urmare sau n'a spus adevărul, ce am vorbit la groful la masă, sau n'a știut ce am șis la mine acasă, căci amendoaué nu s'au putut: „tertium non datur.“

Cred, că am arătat până la evidență motivele, care puteau descoperi On. Redacțiuni a „Gazetei Transilvaniei“ absurditatea publicațiunii articolului de sub întrebare.

Cu toate acestea l'a publicat, deci nu spre combaterea lui, ceea ce ar fi superflu, ci pentru deslășirea O. public cetitoriu voui a me justifica astfel:

Cunoscându-mi pozițiunea și referințele sociale dela început am știut, că se vor ridica contra mea o droae de mititei corespondenți gr. cath. cu denunțări demne de ei adecă: cu „Un potop de cuvinte într'un pustiu de idei.“

Însé împrejurările de multe ori au cu mult mai mare putere și înriurire asupra omului, decât se-l lase a face, ce voesc; m'am supus deci forții majore și am mers la groful. „Hic sumus nos sumus, in nos vertite ferrum,“ m'am dus însă nu ca protopresbiter, ci ca persoană privată.

Aceasta am declarat-o unora celor din comisiune la plecarea și după aceea am repetit-o în fața grofului.

Nu neg nici aceea, că am fost în haine de paradă, pentru că toți au fost așa, ceea ce a poftit și buna cuviință, pe care după cum se vede nu o pricep corespondenții de pe aici ai „Gazetei Transilvaniei.“

Am șis și repet, am fost la groful la masă, pentru că fiind contele Haller Jenó, marele proprietariu din Cetatea de baltă și eu locuitoriu aci, cu ce drept? și pe ce cale? se refus o invitare, ce mi se face și de densus și de alți conaționali ai mei, cari vreau a scoate din foc cărbunele aprins cu degetele altora?!

Contele nu mi-a refusat nimic nici odată, ce a fost onest și posibil și bine pentru biserica mea, ci din contră m'a ajutat, pentru ce se-i refus o invitare, care mi-o face? Oare de frica piticilor corespondenți gr. catolici, cari neincetă a intrigat, aștat și conturbat poporul meu la edificarea ziditei biserici gr. or. în Cetatea de baltă.

În acestea se și caute mincinosul corespondent espresiunea cuvintelor din un număr al „Gazetei Transilvaniei“ din anul trecut „perirea ta din tine Israile,“ dar nu airea.

Apoi dacă au fost și alți români, între cari și un prefect a românilor din anul 1848/9, a cărui simțământ național și buna credință nu o a tras până acuma nime la indoială, pentru ce eu sunt așa tare atacat și ceilalți români nu?

Oare se fiu eu cel mai mare trădătoriu al națiunei române? ori corespondentul din cestiune a cugetat, că toți sunt ca el?! „Erit mihi magnus Apollo!“

Liniștit în conștiința mea, nu voi dice nici odată „mea culpa, mea culpa,“ ci voi dice denunțantului corespondent „gnosse te Afton.“

„Inter lupis ullula cum illis“ dice proverbiul.

Am toastat deci și eu dupăce s'a toastat de protonotariul comitatului pentru mine și am fost provocat de Contele, și mai înainte de însuși prefectul român domnul M. V. și eată în acest sens: m'am prezentat ca persoană privată, și nu voiu să fac politică, dar îmi iubesc patria, în carea m'am născut și trăesc, și care e o proprietate nedisputaveră a tuturor locuitorilor ei fără deosebire de naționalitate și confesiune, nici odată nu am lucrat și voiu lucra contra acestui principiu, dacă contele Haller Jenó va reeși la alegere în parlament și va lucra pentru fericirea patriei comune, pentru care trăim și murim, — îi urez să trăiască la mulți ani fericiți, deci încă odată, piticule corespondent: „Erit mihi magnus Apollo.“

Am toastat și pentru solgăbireul Frics, pentru că ca preot și protopop în Cetatea de baltă eram silit a-mi edifica biserica arsă de 10 ani, — și nu aveam la dispoziție nimica afară de 60,000 mii de cărămidă și o repartiție pe popor, din care cea mai mare parte era neincassabilă. Am cercat multe mijloace, însă greutatea era, că piticului cu partizanii sei le trebuia în Cetatea-de-baltă numai o biserică românească și aceea „unyată“ deși confesiunea gr. cath. a constat și constă din a 4-a parte de români și ceilalți toți „țigani“ sau în limbajul modern neorustici.

Totuși am edificat biserica în câteva luni, plătind întreprindătoriuului preste 2000 fl. încassând de pe popor abea 5 1/2 sute florini, ear ceilalți câștigați după multe trude și ostenele a mele, și însu-mi spesând 318 fl. 26 cr., între cari 100 fl primiți din ajutoriul de stat s'a dat bisericii, fără alte necasuri și spese, cari nu se mai pun pe hârtie, și cine altul mi-a ajutat mai mult ca solgăbireul Frics, care și-a împlinit oficiul seu în afacerea aceasta mai bine ca uniții, cari strigau pe strade și în cărciumă nu plătiți repartiția, că suntem români, avem biserică română, aceasta era gr. cath. și poporul gr. or. domnule corespondent, ear solgăbireul Frics și-a cunoscut mai bine că ori-care dintre mascații corespondenți ai „Gazetei Transilvaniei,“ cari între animale ar vrea să fie șoareci, ear între paseri lilieci și cari nici odată, nu sunt mulțemiți cu soartea lor, — cum n'au fost mulțumiți nici cu edificarea scoalei comune confesionale în Cetatea-de-baltă, deși a primit și subscris protocolul edificării scoalei și susținerea învățământului, totuși în „Gazeta Transilvaniei“ piticii naționaliști sunt „de cătră pădure?“

Am tăcut până la acest moment și am lucrat numai, ce e bun și frumos și plăcut ori-cărui român, însă deciar, că prin aceasta am eșit din rezerva pusă și voiu demasca toate intrigile, ce le fac însuși românii din acest comitat, unde înainte spoelui de inteligență gr. cath. tot ce e gr. or. e nulă.

Dacă solgăbireul Frics și-a împlinit datorința oficiului seu, dându-mi ajutoriu la scoaterea repartiții și a lucrătorilor nu sunt datoriu a-i mulțemi? sau doară să aștepte, ca se-l denunț ca preotul gr. cath. Miron Dascăl, cum a făcut în „Gazeta Transilvaniei“ din luna trecută?!

Și ce rău am făcut cu împlinirea unui act de bunacuviință și datorință inamicilor mei? „Quisque sui fortunae faber.“ Au doară sunt datoriu a confunda cauza românismului cu a uniților esaltați?

Ce a putut perde națiunea română prin prezentarea mea la groful?

Nu m'am angagiat nice pe mine, cum am declarat în toast, cu atât mai puțin clerul s'au poporul meu, precum afirmă articolul cel cu „Un potop de cuvinte într'un pustiu de idei.“ —

Aceste me rog să le publicați spre orientarea publicului român, nevrând a mai sta de vorbă cu „Gazeta Transilvaniei“ pătimașă.

Primiți etc.

Nicolae Iodoran.
protopop rom. gr. or.

Posta redacțiunii.

Dlui N. N. în M. Incidentul descris este destul de regretabil, dar în cestiuni curat personale pe calea publicității nu se dă satisfacțiune prin corespondențe anonime.

Loterie.

Miercuri în 11 Maiu 1887.

Sibiu: 80 53 16 63 14

Bursa de Viena și Pesta.

Din 10 Maiu n. 1887.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur austriacă	111.90	111.75
Renta de aur ung. de 4%	100.70	100.70
Renta ung. de hârtie	87.45	87.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.50	97.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	127.20	127.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	114.60	114.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	149.75	149.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimeii de vin	99.—	99.50
Obligațiuni urbariale transilvane	104.60	104.25
Obligațiuni urbariale croato slavonice	104.50	—
Acțiuni de bancă austro-ung.	876.—	873.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	283.25	282.50
Acțiuni de credit austr.	279.—	279.30
Sorți de regularea Tisei	124.—	124.75
Sorți ungu-ști cu premii	119.75	119.—
Sorți de stat dela 1860	135.40	135.—
Serisuri fonejiare ale institutului „Albina“	—	101.—
Galbin	5.98	5.93
Napoleon	10.05	10.04
100 marce nemțești	62.27	62.30
London pe (poliță de trei luni)	126.95	127.—

Editura și tipariul tipografiei archidieceesane.